

บทที่ 1

บทนำ

หลักการและเหตุผล

เชียงใหม่ไนท์ซาฟารี เป็นหน่วยงานของรัฐบาล ซึ่งดำเนินการก่อตั้งโดยมีวัตถุประสงค์หลักเพื่อเป็นแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ นับเป็นแหล่งชีวภาพที่หลากหลาย โดยมีสัตว์ป่าหายาก นานาชนิดกว่า 1,500 ตัว นับเป็นแหล่งเรียนรู้ทางชีวภาพนอกห้องเรียนที่สนับสนุนให้เกิดการสร้างจิตสำนึกอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมทรัพยากรป่าไม้และสัตว์ป่า และยังเป็นองค์กรที่จัดตั้งขึ้นเพื่อสร้างงานและกระจายรายได้สู่ชุมชน สร้างคุณค่าร่วม เน้นความรับผิดชอบต่อสังคม ชุมชน และ สิ่งแวดล้อม ตั้งอยู่ในเขตพื้นที่อุทยานแห่งชาติดอยสุเทพ-ปุย จังหวัดเชียงใหม่ มีพื้นที่ทั้งหมดประมาณ 819 ไร่ แบ่งพื้นที่สำหรับการแสดงสัตว์ออกเป็นสามส่วน คือ นอร์ทโซน (North Zone) เซาท์โซน (South Zone) และ วอล์กกิ้งโซน (Walking Zone) โดยในส่วนของนอร์ทโซน และเซาท์โซน ให้บริการในรูปแบบของการนั่งรถชมสัตว์ขนาด 50 ที่นั่ง เพื่อสัมผัสกับสัตว์นักล่าที่มีความดุร้าย และสัตว์แถบทุ่งหญ้าชาวนำ สำหรับวอล์กกิ้งโซน เป็นการเดินชมสัตว์ และ พักผ่อนตามอชยาศัยรอบทะเลสาบสวอนเลค (Swan Lake) โดยมีระยะทางในการเดินรวม 1.2 กิโลเมตร ในส่วนของการเดินชมสัตว์นี้ นับเป็นการศึกษาธรรมชาติและเรียนรู้ความหลากหลายทางชีวภาพ ซึ่งนักท่องเที่ยวต้องทำความเข้าใจในกฎ ระเบียบ ข้อบังคับ ข้อมูลทางชีววิทยา และพฤติกรรมของสัตว์ ด้วยตัวเอง ผ่านแผ่นพับ และป้ายแสดงข้อมูลชีวภาพซึ่งติดตั้งอยู่ในส่วนต่างๆ ทั้งนี้ จากการลงพื้นที่สำรวจ และสอบถามพบว่า การเดินชมสัตว์ การหลงทาง เป็นอุปสรรคที่สำคัญอย่างหนึ่ง โดยเฉพาะบริเวณที่เป็นแยก และบริเวณที่เป็นอาคารแสดงสัตว์ซึ่งมีประตูปิด (กรงนกใหญ่) เนื่องจากไม่มีป้ายหรือสัญลักษณ์บอกทาง ทำให้นักท่องเที่ยวเดินวนไปมา หรือไม่ถึงพลาดการชมสัตว์ในหลายจุดไป ซึ่งจะทราบบเมื่อเดินจนหมดระยะทางและหาสัตว์ที่ตัวเองต้องการชมไม่เจอ ทั้งนี้แม้จะมีแผนที่รวม ซึ่งบ่งบอกเส้นทาง และตำแหน่งสัตว์ไว้แล้วก็ตาม แต่เนื่องจากในพื้นที่จริง เส้นทางมีความซับซ้อน เพราะมีทั้งพื้นที่สำหรับนักท่องเที่ยว และพื้นที่สำหรับเจ้าหน้าที่ปฏิบัติงาน ซึ่งไม่ได้แสดงข้อมูลไว้ในแผนที่สำหรับนักท่องเที่ยว ประกอบกับ ไม่ได้มีสัญลักษณ์ที่เด่นชัด หรือ ไม่ได้แสดงการแบ่งพื้นที่ไว้อย่างชัดเจน จึงเกิดปัญหาการหลงทางและเดินเข้าไปในส่วนที่ไม่ได้เปิดให้บริการขึ้น ทั้งนี้การเดินเข้าไปในส่วนดังกล่าวนอกจากจะก่อให้เกิดความไม่สะดวกต่อนักท่องเที่ยวแล้ว ยังก่อให้เกิดความไม่

สะดวกในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ และกระทบต่อมาตรการในการดูแลสุขภาพอนามัยและการควบคุมโรคสัตว์ จึงนับว่าเป็นปัญหาที่ส่งผลกระทบต่อในวงกว้างสำหรับการดำเนินงานสวนสัตว์

วัตถุประสงค์ของการจัดตั้งเชียงใหม่ไนท์ซาฟารีขึ้นมานั้น เป็นไปเพื่อการยกระดับการท่องเที่ยวของเมืองเชียงใหม่ ให้มีรูปแบบของกิจกรรมที่หลากหลาย และมีความน่าสนใจมากขึ้น ต้องกล่าวถึงผลประโยชน์ของการท่องเที่ยว เป็นที่ทราบกันดีว่าการท่องเที่ยวเป็นอุตสาหกรรมบริการที่มีผลกระทบต่อระบบเศรษฐกิจของประเทศไทยเป็นอย่างมากในการสร้างรายได้จำนวนมหาศาล ซึ่งเมืองไทยที่ชาวต่างชาติรู้จักกัน ส่วนมากจะรู้จักผ่านเมืองท่องเที่ยว อันได้แก่ พัทยา อยุธยา กรุงเทพ และเชียงใหม่เป็นต้น การสร้างความหลากหลายและการยกระดับการท่องเที่ยวของเชียงใหม่จึงนับเป็นนิมิตหมายอันดีในการเพิ่มมูลค่าทางการตลาดและสร้างชื่อเสียงให้ต่างประเทศ ได้รู้จักเมืองไทยของเรามากขึ้นอีกทาง จังหวัดเชียงใหม่ นับว่าเป็นเมืองท่องเที่ยวที่ได้เปรียบทางการท่องเที่ยวหลายประการเนื่องมาจากความมีเอกลักษณ์เฉพาะตัวทางด้านศิลปวัฒนธรรม ความสวยงามของแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ และสภาพอากาศที่ไม่ร้อนจนเกินไป ทำให้เชียงใหม่กลายเป็นเมืองท่องเที่ยวที่มีมูลค่าการท่องเที่ยวแต่ละปีไม่ต่ำกว่า 38,894 ล้านบาท (กองสถิติและการวิจัยการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย) การสร้างกิจกรรมที่มากขึ้น จึงน่าจะสามารถเพิ่มระดับของมูลค่าทางการท่องเที่ยวให้มากขึ้นตามไปด้วย ทั้งนี้การให้ความสำคัญในการศึกษา และดำเนินการพัฒนา จะช่วยเพิ่มศักยภาพในการแข่งขันด้านการท่องเที่ยวได้เป็นอย่างดี

การหาเส้นทาง (Wayfinding) นั้นอ้างถึงเส้นทางซึ่งผู้คนและสัตว์ใช้ในการจัดการตนเอง จากที่หนึ่งไปยังอีกที่หนึ่ง ซึ่งปรากฏศัพท์คำนี้ครั้งแรกในหนังสือของสถาปนิก ชื่อ Kelvin Lynch ในปี 1960 หลังจากนั้นก็เป็นที่รู้จักกันในหมู่วงกว้างขึ้นจนมาถึงปัจจุบัน ซึ่งให้ความหมายของ Way finding ไว้ต่างๆกัน แต่โดยรวมแล้วหมายถึงการศึกษาพฤติกรรมของมนุษย์กับสิ่งแวดล้อม โดยมีความเกี่ยวข้องกับเนื้อหาทางจิตวิทยา กระบวนการเรียนรู้และการจดจำ (Perception and Cognition) โดยส่งผลให้เกิดการแสดงออกของพฤติกรรมภายใต้สภาพแวดล้อมที่ต่างกัน โดยเฉพาะสภาพแวดล้อมที่มีความซับซ้อน มีพื้นที่ขนาดใหญ่ ซึ่งช่วยกระตุ้นให้เกิดกระบวนการตัดสินใจเพื่อไปยังจุดมุ่งหมายต่างๆ ความยุ่งยากในการหาทิศทางจะส่งผลเสียต่อสภาวะอารมณ์ ความสูญเสียในเรื่องของเวลาและค่าใช้จ่าย ดังนั้น สื่อหรือข้อมูลสารสนเทศที่ทำให้การหาเส้นทางเป็นเรื่องง่าย จึงเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับมนุษย์ในการกำหนดเส้นทางเพื่อไปยังจุดหมาย ทั้งนี้ มีความพยายามในการศึกษาหาผลกระทบของระบบการหาทิศทางว่ามีผลต่อการดำรงชีวิตของผู้คนอย่างไรบ้าง ซึ่งพบว่าระบบการหาทิศทางที่ดีนั้นสามารถลดความสับสน ความเครียดของผู้คนในการดำรงชีวิต ลดระยะเวลาในการไปยังสถานที่ใดที่หนึ่ง สำหรับสถานที่ท่องเที่ยว ระบบการนำทางหรือระบบการหาทิศทางที่ดีนั้น จะช่วยเพิ่มสุนทรียภาพในการท่องเที่ยว ซึ่งเป็นปัจจัยหนึ่งที่ทำให้เกิดความทรงจำ

และประสบการณ์ที่ดีต่อสถานที่นั้นๆ อันเป็นผลให้เกิดการมาซ้ำ ในทางกลับกันสำหรับสถานที่ที่มีระบบการนำทางหรือระบบการหาทิศทางที่ไม่ดี จะส่งผลให้นักท่องเที่ยวหรือผู้ใช้เกิดความเครียด และมีความทรงจำที่ไม่ดีต่อสถานที่นั้นๆ เช่นกัน

จากเหตุผลและปัญหาที่กล่าวมา ผู้ศึกษาเห็นควรศึกษาสารสนเทศในส่วนวอล์คกิ้ง โซน ในเรื่องระบบการหาทิศทาง เพื่อหาข้อเท็จจริง ข้อบกพร่อง นำมาวิเคราะห์ และนำไปประกอบการออกแบบ เพื่อเสนอแนวทางการแก้ไขเรื่องสารสนเทศในระบบการหาทิศทาง อันจะใช้เป็นเครื่องมือช่วยนักท่องเที่ยวในการศึกษาเรียนรู้ธรรมชาติและความสะดวกหลายทางชีวภาพให้เต็มประสิทธิภาพ ทั้งนี้ยังก่อให้เกิดประโยชน์ต่อการดำเนินงานของเชียงใหม่ไนท์ซาฟารีอีกด้วย

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. เพื่อศึกษาปัญหาของสารสนเทศในการชมสัตว์ ในส่วนวอล์คกิ้ง โซน ของเชียงใหม่ไนท์ซาฟารี
2. เพื่อศึกษาแนวทางการสร้างสารสนเทศเพื่อการเดินชมสัตว์ในส่วนวอล์คกิ้ง โซน ของเชียงใหม่ไนท์ซาฟารี

ขอบเขตการศึกษา

ขอบเขตด้านเนื้อหา

ศึกษาปัญหาของสารสนเทศที่เกิดขึ้นในส่วนวอล์คกิ้ง โซน ของเชียงใหม่ไนท์ซาฟารี และค้นหาทางเลือกในการแก้ปัญหาจากการศึกษาตัวอย่างสารสนเทศจากพื้นที่ท่องเที่ยวอื่นๆ นำข้อมูลที่ได้มาปรับปรุงเพื่อสร้างแบบจำลองสารสนเทศ เพื่อการเดินชมสัตว์ในส่วนวอล์คกิ้ง โซน ของเชียงใหม่ไนท์ซาฟารี โดยมุ่งประเด็นของระบบการหาทิศทาง(Wayfinding) เป็นหลัก

ประโยชน์ที่ได้รับจากการศึกษา

1. ได้ทราบปัญหาของสารสนเทศในการนำทางในส่วนวอล์คกิ้ง โซน ของเชียงใหม่ไนท์ซาฟารี
2. ได้ศึกษากระบวนการในการวิเคราะห์และการออกแบบสื่อสารสนเทศ
3. ได้สร้างแบบจำลองสารสนเทศเพื่อการเดินชมสัตว์ในส่วนวอล์คกิ้ง โซน ของเชียงใหม่ไนท์ซาฟารี ให้สามารถตอบสนองต่อการให้บริการในพื้นที่ได้